

ИНСТИТУТ ПО ФИЛОСОФИЯ И СОЦИОЛОГИЯ

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

УТВЪРДИЛ:

Директор на ИФС

проф. дсн Емилия Ченгелова

**КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА
НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА**

НАУЧНА ОБЛАСТ: 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 2.3. ФИЛОСОФИЯ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: ТЕОРИЯ НА ПОЗНАНИЕТО

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: ДОКТОР

НИВО ПО НКР: 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: ДОКТОР ПО ФИЛОСОФИЯ

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: 3 /три / или 4 /четири/ или 5 /пет/ ГОДИНИ

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: РЕДОВНА / ЗАДОЧНА /САМОСТОЯТЕЛНА

КВАЛИФИКАЦИОННАТА
ХАРАКТЕРИСТИКА Е ВЪВЕДЕНА С ПЛАНА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ: 2024 г.

СОФИЯ, 2024

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМАТА

Специалност „Философия” предлага програма за обучение на докторанти в образователната и научна степен „Доктор” в научната специалност „Теория на познанието”. Програмата е предназначена за магистри, които са завършили философия, но също така и за широк кръг хуманитарни специалности, както и за магистри от природонаучните специалности с конкретен интерес към темата за човешкото познание.

Програмата цели развитие на иновативно теоретично мислене чрез свободно боравене с идеите и аргументацията от класическите, и съвременни дискусии в областта на теория на познанието. Задачата на докторската програма е да осигури конкурентноспособни кадри, които са в състояние да участват в международни форуми и да публикуват статии по теория на познанието в реферирани и индексирани научни списания. Също така, програмата се стреми да обучи докторантите да боравят, поне на базисно ниво със съвременни текстове от областта на невронауките и когнитивната психология, както и с други научни изследвания, когато такива са релевантни към темата на тяхното проучване. Това, от своя страна е свързано с подготовка на специалисти, които да участват в интердисциплинарни проекти.

Използват се съвременни изследователски подходи, методи и форми на философстване. Чрез обучението се осигурява разширяване на фундаменталната теоретико-професионална подготовка чрез разработване на дисертационен труд по основополагащ или приложен проблем за науката и обществената практика в съответствие с високите съвременни изисквания и необходимостта от непосредствено обвързване на научната теория с духовните предизвикателства на епохата.

Целта на философската колегия в ИФС-БАН е да утвърди докторантурата като основна форма за организирана подготовка на висококвалифицирани кадри в областта на теория на познанието. В духа на изискванията на Болонския процес учените по философия последователно работят за задълбочено усвояване от страна на докторантите на систематизирани знания в областта на „теория на познанието“ и за овладяване на основните умения и методи за самостоятелни научни изследвания. Това е част от нашето вписване в духа на Европа. Акцентът при обучението на докторанти се поставя и върху изграждането на способности за критическо философстване, оценяване и синтез на новите научни идеи, интерпретации и подходи във философските изследвания. Внимание се отделя на формирането на докторантите като млади учени, притежаващи способността свободно да комуникират с колеги от професионалната общност, както и с по-широка аудитория. Последното е от особена важност предвид спецификите на региона и, по-общо, нивото на развитието на България като страна членка на Европейския съюз.

2. ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Целта на докторантурата по научната специалност „Теория на познанието” е да бъдат подготвени висококвалифицирани и с достатъчен научен потенциал кадри, които

със знания и научно-изследователски умения да допринасят за развитието на духовността в България.

Докторантите се подготвят за работа с класически текстове, текстове от областта на съвременната епистемология и текстове от когнитивните науки. Тяхната практика е теоретичното изследване, но и способност за синтезиране на емпирично постигнати научни резултати. Формирането на иновативно мислене е основен приоритет на програмата.

Защитили докторска степен могат да се реализират в много области на съвременния живот у нас и чужбина: наука, образование, културна сфера, управленски дейности, проектна дейност и мн. др.

3. ОБЩА КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

В теоретичен план докторската програма по „теория на познанието“ обхваща и проследява проблеми, свързани с анализа на познанието, теориите за обосноваването на нашите убеждения, проблемът за скептицизма, природата на свидетелството (evidence), както и познавателния принос на отделните познавателни способности, в това число и въображението. Обръща се внимание на различни видове знание, не задължително от пропозиционален вид, като практическото знание, самопознанието, знанието чрез свидетелство (testimony) въплътеното и разширеното познание. Разглеждат се и теми от социалната епистемология като проблема за несъгласието между експерти, етика и прагматика на убежденията и приложна епистемология. При интерес, докторантите могат да бъдат подпомогнати в някои интердисциплинарни проучвания, например свързани разбиране и обобщаване на емпиричен материал от когнитивни научни изследвания.

В специализиран план докторантите, обучаващи се в докторската програма, имат възможност да изследват всеки един от горепосочените проблеми. Все пак, можем да поставим акцент върху аретическата епистемология, епистемология на възприятието, социалната епистемология, епистемология на паметта, епистемология на възприятието, епистемология на музиката и формална епистемология.

4. УСВОЕНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИОННА РАМКА

4.1. Знания (теоретически и/или фактологически)

Докторантите, завършили докторската програма по „Теория на познанието“ трябва да притежават систематизирани знания в областта на съвременната аналитична епистемология, както и уменията за прилагане на критичен анализ. Да са овладяли методи, свързани с реализацията на научно изследване по философия и да са способни да интегрират съвременни постижения от областта на когнитивната наука. Придобиване на знания на най-високо равнище в областта на философията, както и в близки хуманитарни и научни области, да притежават способност за разширяване и проблематично изменение на съществуващи знания в областта на философията и да подпомагат други близки научни области като когнитивните науки.

4.2. Умения (познавателни и/или практически)

Умение за осъществяване на интердисциплинарна методология за изследване в областта на хуманитаристиката. Докторантите, завършили докторската програма по „Теория на познанието“ трябва да умеят да осъществяват критични изследвания и свободно да боравят с методите анализ и реконструкция на аргументи, мисловен еквилибриум, базисна формализация, способност за извличане и синтез на основни идеи от емпиричните науки. Те ще притежават умения за разширяване и преодоляване на критични проблеми, способност да достигнат по академичен път до оригинални идеи, които да имат ясен принос към стандартните съвременни дискусии в областта на теория на познанието, както и намиране на общ език със специалисти от световен ранг в областта.

4.3. Самостоятелност и отговорност

Докторантите в програмата трябва да създават и интегрират нови знания чрез самостоятелност на изследването, както и да разширяват обхвата на епистемологичната теоретизация чрез адаптация в актуалната проблематика. Да притежават самостоятелна преценка за постигнатите резултати от изследваната философска проблематика. Да притежават способност за адаптация в съвременния изследователски процес.

4.4. Компетентност за учене

Докторантите в програмата трябва да покажат капацитет за систематично философско придобиване на знания и тяхното осмисляне и разбиране. Да показват компетенции в разбирането за научно изследване, публикационна активност и ориентация в съвременните библиографски и наукометрични системи.

4.5. Комуникативни и социални компетентности

Докторантите трябва да демонстрират компетенции за концептуализация и осъществяване на проекти за нови знания, както и прилагане и разбиране на най-модерните теоретични достижения с областта на теория на познанието. Те трябва да притежават езикова компетентност, която да позволява свободния обмен на теоретичен материал и разпространение на идеи.

4.6. Професионални компетентности

Докторантите в програмата по „теория на познанието“ трябва да разбират в детайли техниките за прилагане на научно и академично изследване. Да имат компетентна преценка по сложни въпроси в областта на философията, дори и в отсъствието на пълни данни. Да представят систематично идеите си и да извеждат и проблематизират философски концепти пред специалисти и неспециалисти в областта. Да притежават способност да продължават изследванията си в съответната философска област на по-сложни концептуални равнища като допринасят за развитието на нови идеи и теоретични методи.

5. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Придобилите ОНС „доктор“ по „теория на познанието“ имат следните възможности за професионална реализация:

В системата на Министерство на образованието и науката:

- специалист по обществени науки;
- изследовател в структурите на висшето образование;
- преподавател във висше училище;
- експерт към регионалните инспекторати по образование и култура по въпросите, свързани с хуманитарното образование и формите на неговото културно и социално приложение;
- експерт в общински отдел „Образование“;
- консултант и организатор на социални и културни дейности в неправителствени и благотворителни организации и в системата на непрекъснатото образование;
- аналитичен специалист в образованието като изследовател в областта на философията и гражданското образование.

В системата на Министерство на труда и социалната политика като:

Експерт в общинските комисии за образование и култура и към общинските дирекции.

Длъжности:

По националната класификация на длъжностите и професиите в Република България (2011 г.) длъжностите, които завършилите ОНС „доктор“ по „Логика“ могат да заемат, заедно с много други, са:

- единична група 2310 – Преподаватели във висши училища;
- единична група 1223 – Ръководители на научноизследователска и развойна дейност;
- единична група 1345 – Ръководители в образованието;
- единична група 3435 – Други приложни специалисти в областта на изкуството и културата.

Ръководител на секция „Знание и реалност: модели, методологии и евристики“: доц. д-р Марина Бакалова

/...../

**Квалификационната характеристика на успешно завършилите ДП „Теория на познанието“ е приета с Решение НС на ИФС, Протокол № 14/25.06.2024 г., т. 6.*